

יידישע

פעסטער צייטונג

(מאָנטאָג - אויסגאבע)

דענסט בלאטט ערשיינט צוויימאל וואכענטליך... 1875

די דעזע צייטונג קאנו מא יעדען מאן פרענסירירען... 1875

Nr. 25. יעדענטער יארהאנג.

פעסט נב ואדר ה'תל"ה.

Pest, den 29. März 1875.

זאגט מיר לאבער: זיא וואלסטן דאך יענע פער- ארונט קענען, דא זיא זעלבער יענע פער- ארונט צו איינער צייט ערלאסטען האבען, אלס זיא אן דער זייטע שמעלונגס פערואלסטונגס מיטטער ווארען!

פערשיידענע ניואינקויטען.

(פאן דעם קאיווערליכען האפע אבגעשאפט) אין פאריגעס בלאטעט בראכטען וויר דא מעלדונג דעם נייען פרעמדעבלאטטעס נאך וועלכער נור דר נוסרא פאם האפע אבגעשאפט ווארדען נון ברינגט יעטעס וויעדער דאס וויעדער טאבלאטט פארענע- דע מעלדונג: פירטס יאבלאקאטקווי האט אללער- דינגס נאך קוינען שרופטליכען בעשיד ערלאסטען אבער ער ווארדען אינס אבערסט-האפטאישאל- אטט בערשען אונד דאס ווארדען אירם דורך דען קאיווערליכען האפטאישאלל מנדלעך מוטע- שוויילט דאס ווינע מאיעטטעט דער קאיווער אונד אדרעס האבען אירם ערשטן דעם פירטען יא- לאקאטקווי וויר מוסאליען אפשווערדיקען אונד גרייבשיט, דאס אירם ניכט מער ערלויבט זיין אס קאיווערליכען האפע צו ערשיינען. — דא איר אונד וויען, וויר פירטס סאפיערא איינפארדערט ווארדען זיין אטט אלס לאנדמארשאל פאן גאליציען געגענעווענען, איז מיט דער אטטא- פונג פאם האפע גרייבשיטענען, איך דא פראנץ אב אייסער דר נוסרא איר פירטס סאפיערא אונד פירטס יאבלאקאטקווי פאם האפע אבגעשאפט ווארדען, איז דאדער נור מיט אן צו אנט- ווארען. — דר נוסרא האט בערויסט איין מיט- ען דורך דאס דער קאיווער איינערליכט, אין וועלכעס ער זיך דעקלערט מיטען אירם איינע בעגאד- נונג אנוויסען.

פרינטישעס איינלאדונג.

וויר ערוועקן אונזערע געהערטען פרינטישעסען דערען פרי- נומעראצאנסטערמיין אס אפרייל צו ענדע נעמט (וואס נאכטן דרייטליך אויף אחרע אדרעס - שלייע אנגעניגט אונד) אחרע פרינטישעסען נאך דעם ענטפאנגע דענסט בלאטטעס צו ערשיינען, דאמט זיא אונד דאס נעכטען בלאטטער אונד אונטערבראכען בעקאסטען קאסטען.

דיא פאם ווא אשונגען בייס קאיווערליכען דעם איז אונד אלטע זייטע אס קאיווערליכען האפע דאס זיך אס געוואונען ערשטאטאן 12 ארטע אלטע לויטע אין דער קאיווערליכען בורג פערואטטעלען הענען זאדאנן דער קאיווער דא פאסע וואס (אלס צייכען, וויר זעלבסט דער קאיווער דאס אלטער עדרען מיט, דענען אלטען געווען ווערדען זאדאנן אויך מיט געשענקען ענטפאסטען. — יעטעס ווירד נון איז וויען פאם 25 מערין פאר- גענדיגט געשריבען: אין דעם דאסען ערשטאטאנע- זאלע דער קאיווערליכען האפטיר האט היינט פארטייטאט נאך איינער אלטען ערשטאטאנע דא פאם וואסען שטאטטענפארטען, שאן אין אללער פריה פערואטטעלען זיך אין זיינעם זאלע דאס היינט איינגעלאדענען שטאטטע-מעננער מיטטער אונד נענערליכע, איך איין גענעבענעס צייכען וואר- דען דא 12 אלטע מעננער אין דען זאל זעפיהרט, זיא זעטעטען זיך, דא שידע ווארדען אונדען פאם העכטען פאם אבערזאנען, דער עלטסטע דעיווער מעננער וואר 91 אונד דער יונגסטע 86 יאדער אלט אין גענעווארט דעיווער פערואטטעלען אונד אין גע- נעווארט דער נאנען קאיווערליכען פאמיליע ביי- דענעט דער קאיווער דעיווען אלטען ערשטע מיט דעם שפייזען איינפארדען אונד דאן מיט דער פאס- וואסען, אונד דאן נאך דער קאנע יעדעס אלטען איינען ווייס-לעדערענען ביטעל, אין וועלכעם דרייסיג ווילבערגעלען ווארען, דא קאיווערליכען האט דענסטא דא פאם וואסען בייא דען 12 אלטען ווייבערן ניכט פארענעטען.

פרינטישעס.

דיא אינאדרישען מיטטער ווארען אפאנגס פארענען וואבע אין וויען, אס דאס אינטער פאר- זיטן דעם קאניגס איינען מיטטער-דאס דאריבער אבערהאלטען וואס מיט דעם אונטארווישען רייכט- מאנע ביי צור רוקקונט דעם קאניגס פאן דאלמא- ציען געשענען וואל, עס איז געלעבטענער- ליק, דאס איך דער שלום דעם רייכטאונגס בע- שפראכען ווארדען, אינדעם דא אונטארווישען מיט- טער דאס באלד מאגליכסטע איינפארדען דעם יעטע- נען רייכטאונגס ווינטען, פאן האט ווארד נאך אס רייכטאונג ערלע וויכטיגע אנגעלעגענהייטען צו אדרעסן שטאטטערעס דאסען פאן נאך איינער, דאס דער רייכטאונג נאך פאר דעם ערשטען זיין געטלאסטען ווירד.

דיא פאם געדעכטעניס אוינזערעס.

קאניגס איז אונזערעס פארענען בלאטטע ערוועקטען וויר דעם ווארדענען פארענען גענעבענעס- דעם אינזערעס קאניגס וויר ער זיך בייא דען פער- לען פארטאטטעניסען ערע אפגעלענען זאבע צו עראנענען ווייס: נון ערענעלש יעטעס גראד א- דראשע פארענען פארל: אן איינע וויל-סאנע דאסטע און איינען בייא איינען רייכטע מאיעטטע אים לייפע דעם געשפיערעס איך מיטטע און איינע מאיעטטע דאס ביטען, ווען ער איינמאל דעם גראפען, דען אטען ווילל און יעטעס ניכט נענען בעגענען ווירד, און מאנע ער איינס ווענען זיינעס ערלען וורקענס דא אללעדאכטע צופרי- דענדיגט איינערליכען. — אן איינע יענער-סאנע דעם צווייטן אחרעס ערענעלשע מיר ווינע מאיעטטע, ער האבע געטענען, אלס גראסער ענטפאנא בייא האפע ווארדען גראפען. . . . גענע- דען אונד מינען וואסען ערשילט און וואסען אבער לאנע ניכט מער, וואס און און וואסען געווינט האבע, אונד ווינע מאיעטטע מיטטע מיר דא-יאן עראנענען, דאס און און פאר 6 מאנאטען געבעטען האבע, דעם גראפען אבער איינע אנגעלע- געניש דאס אללעדעראכטע בערענענען איינע- דריקען. — דער יעטענע עטערעוויישיע מיטטער בא-יאן ל א ס ס ע ר ערענעלש וועדער פארלענ- דע געשיכטע, אלס און מיטטער ווארדען, וועלט און דעם קאיווער איינע פארטראג אבער איינע פערואלסטונגס-אנגעלעגענהייט פאן גראסער בעד-ווי- טונג, דער קאיווער וועלט מינען פלאן פיר ועד- רייכטיג, בעמטרקע אבער, דאס דעיווער פלאן גע- נען איינע פרויעקע פערארדונג פערשטאטען ער- דע, און וואסען ניכט, וואס פיר איינע פרויעקע פערארדונג דער קאיווער מינט אונד דער קאיווער

דיא פאם געדעכטעניס אוינזערעס.

וואס נון דא נייען רייכטאונגס-ווארדען בע- טריפט און איז הערבער פארענעס צו מעל- דען: ווען דא דעיווענען זא לאנגע ווארטען וואל- בוז אללע וועלכער-פערצייכעניסע פארלישטענדיג פערטען וויר וועדען, זא לאנגע דא נייען ווארדען ערסט נענען מיטט אדער נענען ענדע סעפטע- מבער בענענען, דא אבער דא דערענאציאנס-ווענע- נען שאן פרויער בענענען מיטטען, זא וועדען דא נייען ווארדען פאר אפאנגס איינעס איינע- שווערען, אונד דעיווענען ווארד- בענענען וועלכע ביי דאן מיט דעם וועלכער-פערצייכעניסע נאך ניכט פערטען וויר ווארדען, וועדען איר פיר דען אפאנא דורך קוינען דעקלערטען אים רייכטאונג פערשטענען וויר.

דיא פאם פערדינאנד.

פראנצער צייטונגען מעלדען: דער קראנקהייטס- צייטשאנד דעם קאיווער פערדינאנד גיזט אין ער- פרויעכער בעסטערויגס בענענען, פאן ווענדישע אללעס טאנליכע און, דאס ווענעס שוואכען קראנ- קען יעדע אבערהאלטענע בענענענערייט צו פער- בעיען, דאמט זיך זיין געמיט ניכט איינפארען, וואס אירם זענער ערשליך איינס, אלס אס 28 מא 1872 דא מוסטער דעם קאיווערס פראנצן זאנען גע- שטאנען וואר, דאסטע פאן דעיווען נאכריכט דעם קאיווער פערדינאנד איך איינע ועדער נאכריכט אירם מיטטענעווייט, אבער קאיווער פערדינאנד וואר פאן דעיווער טאדעס-נאכריכט זא ערשיינען, דאס ער געלעבטען קראנע ווארדען זיינענעס האבען דא דאקטארען פערבאטען, איינע דערארטע נאכריכט דעיוועס האדערן קראנקען מיטטעווייטען, דאדער קאס עס אויך, דאס קאיווער פערדינאנד ביהדער ניע עט- וואס פאם אדער דער קאיווער-מוסטער פארלאנג אונטאט אונד דעם ערענענענעם קאל פערדינאנד ערפאדערען האסטע, איך דער טאך דעם קאיווערס נאפאלעאן אייזט אירם נאך אונטערזאנעט דא קא- וערן מארא אננא מוס מיטטענען נעבען זיינעם

דיא פאם פערדינאנד.

אן איינעם מיטטער-האטע ווארדען איך דער איינמאל דער פאסט-סעטלענער פאן בע- שפראכען אונד ציאר איך דעם לינקען אפער דער דאנא.

ז"א שטענדיגן אונד דא ריכטיג אונדערעם בלאט-
מעס קענען, זא ווערדען זא וואהל וויסען, דאס
וויר אלס איינע סאלדע רעדאקציען ניעמארדען
אפגעטליך בעלידיגען קאנגען! — אבער און
בישע, און פון פארשטעהער אין מ. . . אונד
האבע דאס רעכט אין אונדערדאמעס נעמינדר-
משולדער אין דער צייטונג פעררייסען צו וואסען?
— ווי האבען ווערדע דאס רעכט, זאלבע אבען
ני י כ מ צו ברענגען! — אבער און אינדר ראב-
בינער דאס און אפגעטליך אין דא דרשה נע-
שטעלט! — איהר ראבבינער שפריט נור פאר
200 הארען, וויר אבער שרייבען אן 2000 פארעני-
טער אנאמען צו דענען וואהרשינליך וועניסטענס נאך
6000 משולדער געהארען: איבריגעס, וואס וויר
איהר ראבבינער ערלייבט, וואלען וויר אונס ניכט
ערלייבען! — אבער ווערן זא, און אלסע מיך
אויסער דער פארענערדאקציע נאך 5 מיגעווענען
נאך 10 נולדען קאסען? — ניכט אינמאל אום
10 טויזנד נולדען, עבען זא ליעבער דעזעס געלד
פאר ארבע לייט! — דער פארשטאנד נינג זע
איינער אנדערען צייטונג, צאחלע 10 נולדען אונד
דעזעס בראבע איהם דען שויפפארטיקעל, ווארדע
און בראויר פארלייטע פאר אן מ. . . אום
זיינע נאנצע עהרע געבראכט ווארדע. — דעזער
בראווע פארלייטע פאר אונד דער ראבבינער
זעלבסט, דעסעס נאמען דער אנגעבליכע פאר-
שטאנד אונד אנאכע דעס באראקטערס אין דען
שלאס נעצערט האטע.

פערלאזונג

דער קליינע מאליענער 10 פראנס לאזען.

ביא דער אס 16-טען טערין 1875 פארע-
נאמענען צעיאונג דעזען לאזען ווארדען פארענע-
דע טערין נעגאנען אונד צוואר: 1801
3110 5126 5923 7018, אייס דעזען פערלאזען טערין
ווארדען פארלייטע נומערן מיט דען "ביינעמע-
טען טרעפערן נעגאנען" אונד צוואר פיל דער
הויפטטער מיט 50000 לירע, אייף 3110 84;
— דער צווייטע טרעפער מיט 1000 לירע, אייף 7018
7018 נומ 29 — אונד דער דריטע טרעפער מיט
5008 לירע אייף 5523 60; — פערנער געווינען
יע 100 לירע 3110 86 2 2 30, 5126 72 91 89
5523 63; — יע 50 לירע 1801 72 91 89
3110 78 78 74 78 5126 66, 5523 76
7018 5 5 5 42 9; — יע 5 לירע 1801 58 23
3110 9 9 9 82 81 63 46 30 9 5126 63 55 51
70 64, 5523 9 9 58 8; 7018 9 75 58 אינר 95
אייף אלע איבריגען אין דען נעגאנענען טערין
ענטהאלטענע נומערן פאללט דער נערינסטע נע-
ווינן פאר יע 10 לירע.

בייענע דער רעדאקציען.

דערן יאזעף קאהן אין ליל: און דאס כול אבער
דא נייען מאסע אונד געוויכע בעקאמען דא ניא איי-
טענענען פרינטימאנען אונגעטעליך צועשטיכט.
הערן א וועלע אין גרא: דא געוויכע דעס אי-
טאליענישען קרענעס פירדען זא איספארליך אין אונדער
וועלטנשיכטע.

אינזערע טאבעלען

אבער דא נייען מאסע
אונד געוויכע ווערדען מיט דעס מאנטא-בלאטע
פאר 12 אפיל אן אונדערען פרינטימאנען
פערדענעט ווערדען. דא מאבעלען ווערדען זעהר
גענייא אונד פעהלער-פרייא זיין.

דיא וועלטנשיכטע

דענייענען ניא איינעטערענען לעזערן, וועל-
כע פאר דען פריהערען פארשישען בענעבעהייטען
ניכטס געלעזען האבען אונד דאזער דאס גענעווער-
טע ניכט פערטענענען ווייל זא אייך אבער דא פער-
נאנענענע ניכט אויפגעלערט ווארדען — עמפעה-
לען וויר דא פאר אונס אין דעזען פערטענען אונד אין
ליכטפערשטענליכער שפראכע הערשענענענע
וועלטנשיכטע דער נייעסטען צייט

אין וועלכער אלע פארשישע בענעבעהייטען אונד
אלע קרענע דער טרעפער 20 יארע איספיהר-
ליך בעשיינענע שטעהן, דעזעס בר אים איינע
איינלייטונג פיר נייע צייטונגעלעזער, אום זא אין דאס
פערשטענע דער היינטיגע פארשישען בענעבע-
הייטען איינצופיהרען. דער פריז דעסעלבען איזט
נור 50 קרוינער, וועלכע מאן אין דא רעדאקציען
דער "ידישען פעסטער צייטונג" (רעסטיגאסען נר
7 אין פעסט) איינצווערדען בערעכען.

נעשעפטסבעריכט.

פנסטער פרייען.
ווי ציען נענען דא פארע פריי-נאטירונג וויר דא
היינטע פרייע אום 5 קר נעשענען. — פער פריה-יאהר
4-68 — 4,70 נולדען.
ה א פער פער פריה-יאהר 216—218, נול.
קוקורון פער מאי-נוי 333—335, נולד.
ווייענער פרייען.
ריבאל 177—18 נולד, לינגל 197, נולד.
פעטראל 108, 107, נולד.
שפרייס 108 פרייס-שפרייס, 42% פ.
ווייענער שלאכט פעהמארקט: דער אום-

טרייע אויף דעם שלאכטפעהמארקט אום 22-טן דען 18. בערע-
1754 אונדארשע, 718 נאליעשע אונד 527 ריישישע, צוואסען
2999 שטיק אסען, נעקוישט ווארדען פאר ווינען פליישען
1636 פאר לאנד פליישען 1306 אונד אונדערקוישט נינגען
אויס לאנד 58 שטיק, דער נעואמסט לאנד-אכטייע 1364
שטיק, פיר ווינע פערבלייבען 1635 שטיק, דאס יועטונגענע-
וויכט שטעללעך ון פער שטיק פאר 450 ביז 775 סטער, דער
אנקופסאזיע פער שטיק פאר 95 — 222% נולדען אונד פער
צענענער פאר 24 — 29 נולד, 50 קר.

פערטאשטליכע רעדאקציע: מאר בר' רייז.

אנצייגען.

קאנקורע.

בייא דער היינטיגען איראעלישען ארטר-
דאקטען געמינדע איזט דא שטעללע איינעס אן-
שטענדיגען פארבעטערע, דער ענלייך שייב וקרא
זיין מום, זאפארט צו בעזעטען, יאהרעס-נעהאלט
מיט דעם זאפארט צו פערטענען 400 נולדען נעכסט
פרייע וואהנען, רעפליקטאנען, וועלכע מיט ציי-
ניסען אונד קבלות פאר אראטאקסען רבנים פער-
זעהן וויר, האבען וויר איינעס פראפעטארטיאנע
צו אונטערציעהן, ווייענענען ווערדען נור דעס
אקצעסארען פערטעטע.

M. Gips, Präses der jüd. Ortho. Gemeinde
in Réte p. Wartberg.

דער פראקטישע בוכהאלטער.

1 fl. 6. W.

אנלייטונג דא איינפאכע אונד דא פ-
פעלעט בוכהאלטונג זעלבסט צו ער-
לערנען, דער פראקטישע טהייל צייט יעדעס קויפ-
מאנען, זיינע בוכער איינצורייכען, צו פיהרען
אונד יאהרליך אכצוהינענען.

צו האבען ביים פערטאסער

געללער

פעטא-נאכע 2, אין בורא-פעטא

דערזעלבע אונטערריכטע און אין 20 שטי-
דען איינפאכע אונד דאפעלטע בוכהאלטונג נאך
איינער לייכטפאסליכען מעטהאדע אונד ערטהייט
נענען 2 נולדען האגארא בורעפלייכע בעלענענע
אין דעזעס פאכע.

M. GELLER, Petöfi-Gasse No. 2, in Budapest.

פיר אונדאנען איזט דא רעדאקציען ניכט פראטאקטיר-
טען פאר יע 10 לירע.

פרינסטרייט-טאבעלע		קורז-טאבעלע פאר 24 טערין	
פרייטע	קאליאטע	פרייטע	קאליאטע
4.55—4.65	84	27.50	27.50
4.70—4.80	85	27.50	27.50
4.85—4.90	86	27.75	27.75
4.90—5.00	87	20.50	20.50
5.00—5.10	88	23.25	23.25
5.10—5.15	89	14.50	14.50
4.60—4.65	84	13.75	13.75
4.75—4.85	85	15.00	15.00
4.90—5.00	86	17.25	17.25
5.05—5.10	87	16.75	16.75
5.10—5.20	88	16.25	16.25
5.20—5.25	89	56	56
4.50—4.60	84	81.50	81.50
4.70—4.80	85	82.50	82.50
4.85—4.90	86	105.75	105.75
4.95—5.00	87		
5.05—5.15	88		
5.15—5.20	89		
4.60—4.70	84	79.25	79.25
4.80—4.90	85	77.50	77.50
4.95—5.05	86	76.25	76.25
5.10—5.20	87	85.85	85.85
5.20—5.25	88	83.50	83.50
5.25—5.05	89	100.50	100.50
3.70—3.60	80	74	74
3.15—2.80	72	348	348
2.60—2.70	72	77	77
2.20—2.05	50	29.50	29.50
3.20—3.18	פעטען	22.25	22.25
3.00—3.07	צענען	78	78
3.10—3.00	75	51	51
		220.50	220.50

נען קאנטען, אום דאס לאנד פאן זייער נאמא צו
רעכטען, זאדאן ברינגט הארן אין עראנערונג.
דאס ער שאן פאן יאהרען אפגעטילד פור
דיא בעוויינגונג דעם פארטייא-קאמפאסע נעשפרא-
כען האפטע אויך אים יאהרע 1870 אויף גינדע-
זער זייער אנויכטען אין פרעסבורג צום דעפוטיר-
טען נעוועלטל ווארדע. נון קלאפסט טעטע הערר
הארן, דאס מאן איהן אויך אין וואנטישאדטל
אויףגלינד זיינעם פראדאמטע וועללען ווערדע אונד
וויר צוויפעלן אויך קיינען אויגעבליבן דאראן. דאס
דויעו ער אפגעטונג ערפיללט אונד זיינע פערדאן
דעם רייכטאמע ערהאלטען ווירד.

* (יודענ-האס) זייס נאדו-קארפאל
ווירד פאלגענדעס געשריבען: אס זי מערין וואר
הויער איינע טהעאטער-פארשטיילונג. ביא וועל-
כער זיך פאלגענדעס עראיינעטע: איינע יודישע
דאמט זעכטע זיך אים פערנעהן אויף זען שפער-
זימן איינעם זיינען פערקאלישען באשעפטיגן. אלס
נון דויערען אויף זיינען זימן נונד אונד דויערען דאמט
אויף זיינעם פלאטצע בעמערקטען, בעליידטע ער
זיא אויף איינע נראכט ארט אונד שאפטע זיא הי-
ווע. אלס זיך נון איינע געבליבער אויף-
עלט דויערען דאמט פערקאלישען האפטען ווארדע
ער געבנפאלט פאן דויערעם בעמטען שטאק
בעליידטע. דער איראעליס ואנטע: "מין הערר"
אום טהעאטער מיט איינע אשטענדיגן דאמט אין
זאלכער וויזע צו פערפארדען ווא זיא עס געשאן
אום איינע אונפערשעמפדיגס "דאריף אנטוואר-
טעטע דער בעמטען: "זענע דיינע איינע צו-
רען זיא דויערען זיינע פאן איינעם ווען אונד
אך ווערדע זיך נאך דעם טהעאטער לעהרען!"
אלס נון דאס טהעאטער צו ענדע וואר אונד דער
איראעליס נאך וויזע נונד וואר טעטען און שאן
דויערען דער בעמטען מיט איינע געבליבער פיישע
מיט וועלכער ער איהן אויך אויף איינע שיעקליכע
ווירד דורכפוישטע.

אם ס'ה' דער פארשטאנד דער פעסטער אוי-
רעליגיוזען געמיינדע אונד זואוואל ביא דער קאי-
זערליכע קאנגליגלעך פארשטיילונג פערדאדע אלס אויך
ביים אונגארישען האנוועד-מיניסטער ביטטליך איינ-
געקאמטע דאס דיא ווייזען סאלאשען אויף דיא
דויער דער 8 פסח-טאגע פערפלייס ווערדען אונד זיך
נאך ווייזען דעם טהעאטער פערקאלישען קאנגען זאל-
לען. דאס געזוך ווירד אויך הייער ווא נאך יעדעס
יאהר בעוועללט ווערדען.

* (יודענ-האס) זייס נאדו-קארפאל
ווירד פאלגענדעס געשריבען: אס זי מערין וואר
הויער איינע טהעאטער-פארשטיילונג. ביא וועל-
כער זיך פאלגענדעס עראיינעטע: איינע יודישע
דאמט זעכטע זיך אים פערנעהן אויף זען שפער-
זימן איינעם זיינען פערקאלישען באשעפטיגן. אלס
נון דויערען אויף זיינען זימן נונד אונד דויערען דאמט
אויף זיינעם פלאטצע בעמערקטען, בעליידטע ער
זיא אויף איינע נראכט ארט אונד שאפטע זיא הי-
ווע. אלס זיך נון איינע געבליבער אויף-
עלט דויערען דאמט פערקאלישען האפטען ווארדע
ער געבנפאלט פאן דויערעם בעמטען שטאק
בעליידטע. דער איראעליס ואנטע: "מין הערר"
אום טהעאטער מיט איינע אשטענדיגן דאמט אין
זאלכער וויזע צו פערפארדען ווא זיא עס געשאן
אום איינע אונפערשעמפדיגס "דאריף אנטוואר-
טעטע דער בעמטען: "זענע דיינע איינע צו-
רען זיא דויערען זיינע פאן איינעם ווען אונד
אך ווערדע זיך נאך דעם טהעאטער לעהרען!"
אלס נון דאס טהעאטער צו ענדע וואר אונד דער
איראעליס נאך וויזע נונד וואר טעטען און שאן
דויערען דער בעמטען מיט איינע געבליבער פיישע
מיט וועלכער ער איהן אויך אויף איינע שיעקליכע
ווירד דורכפוישטע.

* (יודענ-האס) זייס נאדו-קארפאל
ווירד פאלגענדעס געשריבען: אס זי מערין וואר
הויער איינע טהעאטער-פארשטיילונג. ביא וועל-
כער זיך פאלגענדעס עראיינעטע: איינע יודישע
דאמט זעכטע זיך אים פערנעהן אויף זען שפער-
זימן איינעם זיינען פערקאלישען באשעפטיגן. אלס
נון דויערען אויף זיינען זימן נונד אונד דויערען דאמט
אויף זיינעם פלאטצע בעמערקטען, בעליידטע ער
זיא אויף איינע נראכט ארט אונד שאפטע זיא הי-
ווע. אלס זיך נון איינע געבליבער אויף-
עלט דויערען דאמט פערקאלישען האפטען ווארדע
ער געבנפאלט פאן דויערעם בעמטען שטאק
בעליידטע. דער איראעליס ואנטע: "מין הערר"
אום טהעאטער מיט איינע אשטענדיגן דאמט אין
זאלכער וויזע צו פערפארדען ווא זיא עס געשאן
אום איינע אונפערשעמפדיגס "דאריף אנטוואר-
טעטע דער בעמטען: "זענע דיינע איינע צו-
רען זיא דויערען זיינע פאן איינעם ווען אונד
אך ווערדע זיך נאך דעם טהעאטער לעהרען!"
אלס נון דאס טהעאטער צו ענדע וואר אונד דער
איראעליס נאך וויזע נונד וואר טעטען און שאן
דויערען דער בעמטען מיט איינע געבליבער פיישע
מיט וועלכער ער איהן אויך אויף איינע שיעקליכע
ווירד דורכפוישטע.

דאס דויערען פלינגעלידעטע הערר אין אויסוועהן
פאן איינעם נון האבע אונד דער נאש קוין ווע זיין קאנגען,
ווערדען דער נאש פארשטיילונג, דאס
דויערען איין פראסטער נון זיין מיסטע. — אן קאס
נון דויערען אונגעקאנטע טעליך פריה צו מיין, ער
שטאנד אין מלית אונד טעליך אונד הערלש זיינען
סידו אין דער האנד, קלאפסט זיך אונד הערין,
ווען זיך דיא אנדערען קלאפסטען אונד מאן מינטע
דאך, ער ווערען איין פראסטען יודע. ר' איצק האט
אימער געשרייען, דאס עס איין נון אונד ווייל
איהם דיא נאנע נישט געפאללען וואלשע אונד ווייל
ער ניר איינע לופטען-בעוועגונג אונד קוין בעמטען
ביא דויערעם פערטען בעמערקטען. — זייט דער צייט
בערלאגען זיך אבער דער נאש פארשטיילונג, דאס
לידער דער בארונג-קראך אונד דיא צדקה-געלדער
מיטגעדעסן האפטען דענן זא אפט מאן דיא עדה-
ביכע איינלעערטע, פאנד מאן בלוט-וועיני געלד
אין דערזעלבען אבער אין דעם טראכ-צייטען לאסט
זיך אללעס ערקלערען אונד דיא זאכע וואר נאך
נישט איינפאללענדיג. — אס זי מערין וואר נון
בעמטען געוויינטע פערזאנלעך. ביא וועלכער
יודע פלינגעלידעטע פראסטע מאן מיט דער ניר-
נאנע אלס אונגעקלאמטע אויף דער אנטוואר-
באך געוועסען אייט. דער משש ווארדע אלס
ציינע פארשטיילונג אונד ער זאכטע: "הערר נע-
ריכטע-הארן און האבע איהן, דויערען פלינגע-
הערר, פון איינע פראסטען יודען געראשען, אויף
אינטאל אום אום אללען איינעפאללעך, דאס ער
זיך אונד זיינעם בעמטען אפער צו דער צדקה-ביכע
בעניכט אונד זיך מאכט, אלס אב ער דיא דאמט
איינפאללעך אונד זיינעם בעמטען דויערען ווארדע. איינעם
טאנע זאך און ווא דער פערטען מאן זיך דער
ביכע הערר אריינציען ער ליער דאפאן וויר ליע-
פען איהם נאך קאנטען איהן אבער נישט איינ-
אללען, וויר איינערזעסטען נון דיא ביכען אונד
פארזען דער דראכט. וועלכע ער פאלגען לעט
מיט דויערעם דראכטע זאך ער אימער דאס
געלד הערר." — דער פראסטע נון ווארדע
בלאד העררשט, ער אייט אין קאסחאלק אויס
ווייטגעטערע אונד ער וואר שאן אין קאסטער-
נייטער ווענען דעראשטען פערברענעם
איינעגעשריט. דויערען דיעב האפטע זיך אונד ער
אויף דיא עדה-ביכען פערלענען ער אונד וואר
צו 10 מאנאטען שווערען ערקערעם פערזאנלעך.

* (יודענ-האס) זייס נאדו-קארפאל
ווירד פאלגענדעס געשריבען: אס זי מערין וואר
הויער איינע טהעאטער-פארשטיילונג. ביא וועל-
כער זיך פאלגענדעס עראיינעטע: איינע יודישע
דאמט זעכטע זיך אים פערנעהן אויף זען שפער-
זימן איינעם זיינען פערקאלישען באשעפטיגן. אלס
נון דויערען אויף זיינען זימן נונד אונד דויערען דאמט
אויף זיינעם פלאטצע בעמערקטען, בעליידטע ער
זיא אויף איינע נראכט ארט אונד שאפטע זיא הי-
ווע. אלס זיך נון איינע געבליבער אויף-
עלט דויערען דאמט פערקאלישען האפטען ווארדע
ער געבנפאלט פאן דויערעם בעמטען שטאק
בעליידטע. דער איראעליס ואנטע: "מין הערר"
אום טהעאטער מיט איינע אשטענדיגן דאמט אין
זאלכער וויזע צו פערפארדען ווא זיא עס געשאן
אום איינע אונפערשעמפדיגס "דאריף אנטוואר-
טעטע דער בעמטען: "זענע דיינע איינע צו-
רען זיא דויערען זיינע פאן איינעם ווען אונד
אך ווערדע זיך נאך דעם טהעאטער לעהרען!"
אלס נון דאס טהעאטער צו ענדע וואר אונד דער
איראעליס נאך וויזע נונד וואר טעטען און שאן
דויערען דער בעמטען מיט איינע געבליבער פיישע
מיט וועלכער ער איהן אויך אויף איינע שיעקליכע
ווירד דורכפוישטע.

קבלה צו פערנעמען. ער מיט ווען תלמידים ווארען ביים
לענען אין מלית אונד טעליך אונד אפט נונד ער מיט איה-
נען תלמיד אויס פריי פערל אונד אנטווערשטען איינע
פיינע טעמפל. אונד אונד דען שטאכט דער טירקען צו
אפטען. צוויי און דריי און פאר אונגעפער נונד ער ווען
תלמידים צום טעמפל, אין וועלכעם ווא זיך בארעטען אונד
דען נאנען טאן פאסטען.

אלס שבתי צבי 30 יארע אלס ווארדע נעקאם ער
דאס פאסטען אונד רייכטע יודישע טעמפל, דיא נאנע
אונגענענד בעמערקטע איהן ווענען דער היראם הייער-
שאן נען דארט אבער ער בערזאשען און נישט איינמאל דער שווע-
געשאפט פערקאלישען איהן אונד ער מוסט איהר נישט נע-
כען דארויף היראשטען ער איינע צווייטע פרייא. וועלכע
נאך שאנע אלס דיא רייכטע וואר, אבער אויך הייער בע-
הארטע ער נישט אונד מוסט זיך אויך פאן דויערען שווערען.
אלס איהן נון זיינע הייערע אום דיא איינמאל אונד זיינעם
נעמטעם בעראשטען. זאנעט ער: קיינעם דויערען ווייבער
וואר זייט איהן טעמפל געריכטע. — שבתי מאן האט
דיינעם בעמערקטען אונדעם גערייטע: "שתי וואללעט דיא
קלאפ ווערען געשליכען בעמערקען בעמטען אונד וואללעט
צויען, ווא זיך אין מאן אונד איהן פאם שאפטען ווייבער ענט-
האלטען קאנן.

פאן דויערען צייט אן פאסטען דויערען שבתי צבי
משבת לעבט אונד בענאך זיך איינע אום הערר (מיט-
טעמפל) אום טעמפל ווא ער זיך בארעטע דאבייא וואר-
דע ער איינע שאנע אונד גערייטע איינע וואללען
נושען נערו, דאס ער צום בעוואונדען וואר, דער אקסאר
בערושטעטע דאס זיך אין שבתי צבי מיט וואללענדעם נע-
לעטען אונד ער ווען זאכטע דאס ער פאן נאכט ענט-
האלטען אום.

הויער זאלט, אבער שבתי זאכטע דאס ער פאן נאכט נע-
זאלטע אום.

הויער דאס נון דיא ליעט נעקאנען דאס פיינע נערוין
ס'ה' דא איינעם פערדיקט ווארדען זיין ווער ווייל, וואס
זיך אין נאכטע מאן אין איראלע און געמערקטען ענט-
שטארקע ווערען וועלכער אונד צור נאכטען ערען נערויכט
געטעט אבער דער נישט דער ליעט אום אין איהן געשפוי-
נען אונד האט איהן פארשאקט אונד אירענעפריהט. אלס
ער 21 יארע אלס ווארדען. זאנעט ער: "אויך בין דער
מישה אים דעם הויער דור אונד אך ווערדע דיא ווערען ער-
לאזען פערטערען יאנע".

ער האט דען עס זיך נעקאנען (נאכטע) זאך איים-
געשפראכען, וואר ער שטערדיג אים אונד דא דאס נישט
עלויכט אום פאסטען אים דיא רבינע פאן סמינא פאר-
ווישען אבער ער זאנעט, דאס איהם דאס איהם מישה ער-
לייכט אבער.

ער וואר נון צו בערייכען, דאס מיט איהם איינע
נייע געשיכטע וואר מיט דעם תלמי געשפריכען ווירד אונד
דיא רבינע האבען איהן דארהער צום טאדע פערזאנלעך
פאסטען. ווייל ער דען עס אויף פערקאלישען ווייטע אים-
געשפראכען אונד צווייטען. ווייל ער איין גביא שקר וואר
מאן וואללעט איהן אויך שאן טארטען, דען נאך דעם דא-
מאליגען טירקישען געזעצטע מוסטע מאן פיר דאס פארשען
נור איינע געשיכטען געלד-שטראפע ערלענען אונד דיע-
זע וואללעטען דיא יודען אויך טהון.

שבתי מוסטע נון שווערעל נאך ס'ה' א' ג' ק' י'
לייכטען פאן דאמס ווארדען ער בענפאלט פערשפריכען
אונד ער ווישען נאך אלטמיריא אונד דען נאך ווישען.

אויף ווערען נאך ווישען טראך ער איינען
דיישישען יודען נאמעס נתן בנימין אשכנזי, וועלכער עכטע-
פאלט אלס אין הייליגע אונד געלערטער מאן בערייכט
וואר אונד וועלכער שאן פריהער איינע דעם נאמעס נתן.
הנביא דיא בלוינע אונד פאם מישה פערקאלישען האט-
טע דויערען מאן וואר דאמט דעם שבתי צבי וואר ער-
ווישע אונד ווארשיינלעך האפטען דויערען אונד אלע און
געלענעווישען פריהער איינע זיך פערזאנלעך אלס נון
נתן הנביא דען שבתי צבי ערליכטע דיער ער לויט דורך
דיא נאכטען. זא דאס אללעס עס הייערין קאנטען: דאס
אויף דער נאל צדק, דאס אום מישה בן דוד אויסער איהם
אום קיינער!"

דער פאלשע נתן הנביא האפטען שאן דיא פער
תעניתים (פאסטע-טאגע) וועלכע זיך אייף חובין בית המקדש
בעציעהן. אבערשאפט אונד ער האפטען אונד אללע טירקישע
יודען פאלגענדעם רונגעפירען געזעצטען לאסטען: בירדע
אין איראלע! עס ווירד אויך הייערעם קונדנעמאכט, דאס
דער מישה, וועלכער אין סמינא נעקאנען ווארדע אונד
שבתי צבי הייסט, בלאד זיינע וואונדער ציינען ווערדען, ער
וויר דעם טולשאן דער קראנע פאם קאפטע נעמטען אונד
זיא זיך וועלכטע אויפשעצען, דער טולשאן ווירד איהם פאל-
נען, ווא איין קעכטע ווינעם הערר. . .

דויערען יארע לאנג לעבטע שבתי צבי אין ווישען
אונד לעבטע מיט ווען תלמידים. וועלכע זאנעט ער, ער
מיסטע נאך מצוים ריווען, ווא ער דיא איהם פאן נאכט בע-
שטימטע פרייא אנטווערשטען ווערדע.

(פארשטענען פאלט.)

